دەستار

ئیسماعیل ڕۆژبەیانی

هەر چۆنێك بووبەلۆژە لۆژ خۆی بەکێش کردو کۆلانە تەنگەبەرەکەی گرتەبەر . ئەو دوو سێ گاوخانە ڕێیەی لێ ببوە شاخی (هەورامان) هەر چەندێك هێزو گوڕی بەخۆی دەدا پێیەکانی لەوە زیاتر لە شوێنی نەدەڕۆیشتن . بە ناچاریەوە پشتیدا بەدیواری خانووەکەی ماڵی هاپۆ (شاسوار)ەوە .

هەناسەیەکی لە ئاخو ئۆف . . قانگ دراوی هەڵکێشا . جغارەیەکی لە قوتووە ژنگاویەکەی گیرفانی کەوا پینەکراوەکەی دەرهانیو دایگیرساند . . زۆر بەئەڵهاوە قومێکی لێدا . لەبەر خۆیەوە کەوتە قسەکردن .

– توخوا من ئێستا ڕۆژی ئەوەمە بکەومە دمای منالو هەڵپەی پەیداکردنی ئاتاجی پێویستی بۆیان . بێژم چی . ئاهـو نووزەمان بچێتە بارەگای خۆی . . مردم ئەوەندە بلالێمەوە . . ئێستا نەبێ خۆزگە بەخۆزگەداری ئەو خوایە خۆمو هەردو کوڕەکەیشی بەقوربانی پەنجەیەکی بوایەمان . دایکەکەیانیش بمابایە هەر باشترێك بوو .

مژێکی تری لە جغارەکەی داو ووتی :

– زۆر شوکور بەبەشی بەس نیە بەیەکجاری کوانووم کوێر نەبوەوە . کردم کوڕەکەم بچوکەوە بووە . ئەوسا یەکێك بوو ئێستا دووانن . «کەسێك نەمرێ دەوەنیش بەدار ئەبێ» .

دەنگێکی نەفرەت لێکراو لە ناخیەوە لێیکرد بەهەرا بەنیازی ئەوەی تۆوی تەوەللایی بخاتە کێڵگەی دڵە بەسۆزو میهرەبانەکەیەوە :

– هۆ پیرەی خلافاو ئەو پرچەت لەبەر خۆر سپیکردووە وەسا خەریکی ڕێ لەخۆت تێك ئەدەی . ئەی نازانی پێشینان ووتویانە :

«کوڕ بوو بە کوڕەزا ،
کار لەکار ترازا» .

پیرەژنەکە نۆلی مارگەستە لە شوێنەکەی ورێزاو پڕ بەدەم هاواریکرد :

– نا ئەمانە لە یەکێك نەبوونەتەوە نمەك حەرامییان لێ بوەشێتەوە . باوکیان لە پێناوی دایە گەورەییدا سەری نایەوە . . دایکیشیان هەر هەمان هۆ تیق پێکرد . باشە ئیتر چۆن ڕاست ناگیرسێن . . چۆن . . ؟

دەك شەیتان بەنەحلەت بی . کچەکە ئەخۆ خەریکە لە خشتەم بەرێت .

پاش ئەوەی ناوی دەمە برك مردووەکەی بەتەواوی هەڵمژی ئینجا تۆپەڵێك تنی کۆکردەوەو کردی بە نارنجۆکێكو لەنێوانی لێوە شەقار بووەکەیەوە ئاراستەی دوژمنەکەی ناخەوەیی کرد :

– تف لە چارەت ئەوە دەتەوێت لە خشتەم بەری ئەی قوڕمدا بەدەمتدا بۆ ئەقڵت .

دۆتەکەی هاپۆ –شاسوار – بەدەم وڕینەکەیەوە هاتە دەرەوەو لێی پرسی :

– ئەیەڕۆ نەنە (فاتم) ئەوە چیتە ؟ !

– هیچ نیە کچم ئەوە دەمویست بڕۆم بەدمای منالەکاندا

– هێشتا زۆری ماوە بۆ دەرچوونی قوتابخانە ، حەز دەکەی وەرە دانیشە تاوەکو ئەو دەمە .

– کچم بێژە بچۆ بەلای ئیشو کارتەوە .

پیرەژنەکە شوێن پێیەکانی خۆی جووت باقیکردەوە . . بەهەرچی حاڵێك بوو گەیشتە ماڵەوە . بەنقەنق دەستارەکەی لەسەر جاجمە شڕێکی ڕاخراو دانا . چوو دوو سێ گوێل ساوەری هێنا . وەکو جاخی جارانی پێی لێ درێژکرد . . بەدەستە چرچو بێ هێزەکانی قوڕگی دەستارەکەی پڕکرد . زۆر بەزەحمەت خستیە گڕ .

ئینجا ئەم بالۆرەیەی تێکەڵ بەدەنگی دەستارەکە کرد :

«دەستـــــار هـــــەی دەستـــــار ،
دەستـــــــــارى بێ زمـــــــــان
بـــبـــە بـــەشايـــەت لـــە ئـــاخـــر زەمـــان .
ئـــەو رێـيـــەی وەسا تـــاقـــانـــەی هـــەنـــاو
پـــێـيـــدا ئـــەرۆيشت بۆ كـــێڵگەی هـــەتـــاو
زۆر چـــاك ئـــەيمالم بـــەبـــرژانگی چـــاو .
مـــەرج بێ دوو كـۆرپـــەم وا بـــێـنـمـــە نـــاو
تـــازەی كـــەنـــەوە كـــەلاوەی رووخـــاو
گۆری بـــاوكـيشـيـــان پـــركـــەن لـــە گوڵاو» .

بالۆرەكە بوو بە تاڤگەيەكی ساردی بێ خەوش و رژايە ندۆڵی دڵ و دەروونە ئاور تێبەربووەكەيەوە .

ئەوەندەی زانی ديمەنی بيرەوەريەكانی بەسەر شانۆی ژيانيدا ستيان كرد بە نمايش كردن . ئەو رۆژانەی هاتە پێش چاو وەسا مەنی جوانی خۆيی كرد بەمۆم بەديار شەوە زەنگی تەنيا نكەكەيەوە . هێشتا بەتەواوی لە سەير كردنيان نەبووەوە نگی كورەزاكانی پەردەی شانۆكەيان پێوەدا ، ئەميش ستی لە دەستارەكە بەرداو گوتی :

– هاتنانەوە گلێنەكانم . . وەرن باجارێ تێر هەڵتانمژم . . پاش وەی ئاهی دڵی لێيان شكاند رووی دەمی لێ كردنەوە :

– وەرن نانەكەتان بۆ دانەم هەی كەسەكانم . .

١٩٨٥/١٢/١٠

ووشەی گران

ئەلها : ئارەزووی بەتين

دمای : دوای

ئۆلی : وەكو

وريزا : هەستا

دۆتە : كچ

زەندۆڵ : قليش

دۆژمنێد هەڤالينيێ

صديق خالد هروری

هەڤالێد من . . باپيرێ من بۆ مە گەلەك چيرۆك و سەرهاتی دگوتن ، ئەم ژی هەردەم ل دۆرا كۆم دبووين و مە بۆخۆ قەنجی ژێ دگرت و ژێ فێر دبووين . . .

رۆژەكێ ژ رۆژێد زڤستانێ ئەم هەمی چوو بووينە د ناڤ جهێ خۆداو هێشتا مە نەڤيابو بنڤين ، لەوا باپيرێ من ژی رۆناهی نەڤەمراندبو و هێشتا نەرازابوو . .

من هزرا هەڤالينی‌يا خۆ دگەل هەڤالا دكر ئو من هزرا هندەك هەڤالێد شەرۆكەو شەرێد وان دكر . . هەروەكی باپيرێ من ئاگەهـ ژ هزرێد من هەی ، پشتی بێدەنگيەكا كێم ، باپيرێ من گەركا قەلونيا خۆ داقوتاو بەرێخو دامە ئو گوت :

بابو . . بەريكو ئەم بهێينە ئەڤ گوندی ، ئەم د گوندەكيدا دژياين باب و باپيرێد مە ئەوی گونديدا ژيابوون . . دگەل هەمی خەڵكی گوندی ب هاريكاری و ب ئێك دەست و دل ئەو گوند ئاڤا كربوو ، مە دۆژمناتی نەدزانی ، ئەم هەمی هەڤال بووين و مە هەڤالينی‌يا ئاخا خۆ دكر .

رۆژەكێ ئەز دگەل بابێ خۆ چوومە نك پەزی ، من ديت چەوا گورگەك هات و خۆ دكاڤركەكێ وەركرو بر ، هەردوو صەيێد لبەر پەزی ژی دەمێ ئاگەهە ژ بار بارا كاڤركێ بووی ددەڤ گورگيدايەو لێ دبەت ، پێكڤە هەردووكا پازداو راهێلا گورگی ، گورگ ژ ترسا هەردوو صا نەگەهەشت كاڤركێ ببەت ئينا كاڤرك بەرداو ب رڤا خۆرا نەگەهەشت .

پاشی هەردوو صا كاڤرك دا بەريخو و ئەوان ژی وەكی بەری هينگێ ملێد خۆ دانەئێك و هەروەكی ب هەڤالين و شيانا خۆ دخۆرين ئو هاتنە د ناڤ پەزيدا .

دويماهيا سەرهاتيا خۆ باپيرێ من گوت : كورێد من . . ئها هينگێ من زانی ژبلی هەڤالينيێ ، دۆژمناتی ژی هەيەو بەهرا پتر ژی دۆژمنێد هەڤالينيێ نە . .

لەوا ئەز گەلەك ترسيام ژ هەڤالينی‌يا مە دگەل ئاخا مە ، ئو من زانی دێ هەر دۆژمنەك بۆ ئەڤێ هەڤالينيێ هەبيت .

بەغدا ١٩٨٤/١/١٦